

Sygn. akt VII K 41/17

WYROK ŁĄCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 maja 2017 roku

Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim Zamiejscowy VII Wydział Karny w Hajnówce

w składzie:

Przewodniczący: SSR Grzegorz Front

Protokolant: Piotr Jąłoz

przy udziale Prokuratora Jana Andrejczuka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 29 maja 2017 r. w Hajnówce

sprawy B. G., syna W. i H. z domu T., urodzonego w dniu (...) B.

skazanego wyrokami:

1) Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim Zamiejscowego VII Wydziału Karnego w Hajnówce z dnia 17.06.2014 r. sygn. akt VII K 101/14 za czyn popełniony w okresie od 01.01.2013 do 16.01.2014 r. z art. 190a § 1 kk w zb. z art. 190 § 1 kk w zw. z art. 12 kk na karę 8 (ośmiu) miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 2 (dwa) lata,

- w okresie próby skazanego oddano pod dozór kuratora oraz zobowiązano do powstrzymania się od nadużywania alkoholu,

- postanowieniem z dnia 13.11.2015 r. sygn. VII Ko 930/15 zarządzono wykonanie kary

2) Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim Zamiejscowego VII Wydziału Karnego w Hajnówce z dnia 15.04.2015 r. sygn. akt VII K 288/14 za czyn popełniony w dniu 17.08.2014 r. z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 163 § 1 pkt 3 kk na karę 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 5 (pięć) lat,

- na podstawie art. 71 § 1 kk wymierzono karę 230 stawek dziennych grzywny po 10 złotych każda,

- na podstawie art. 63 § 1 kk na poczet kary zaliczono grzywny zaliczono okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 17.08.2014 r. do dnia 8.12.2014 r.,

- postanowieniem z dnia 28.06.2016 r. w sprawie o sygn. VII Ko 525/16 zarządzono wykonanie kary,

3) Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim Zamiejscowego VII Wydziału Karnego w Hajnówce z dnia 7.02.2017 r. sygn. akt VII K 246/16 za czyn popełniony w dniu 15.06.2016 r. z art. 190 § 1 kk w zb. z art. 226 § 1 kk w zw. z art. 231a kk na karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności

o r z e k a:

I. na podstawie art. 85 § 1, 2 i 3 kk, art. 85 a kk, art. 86 § 1 kk w zw. z art. 19 ust. 1 ustawy o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw z dnia 20.02.2015 r. (Dz. U. 2015 poz. 396) wymierzone wobec skazanego B. G. kary orzeczone wyrokami:

1) Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim Zamiejscowego VII Wydziału Karnego w Hajnówce z dnia 15.04.2015 r. sygn. akt VII K 288/14,

2) Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim Zamiejscowego VII Wydziału Karnego w Hajnówce z dnia 7.02.2017 r. sygn. akt VII K 246/16

łączy i wymierza mu karę łączną 2 (dwóch) lat i 3 (trzech) miesięcy pozbawienia wolności,

II. w pozostałym zakresie wyroki podlegające łączeniu pozostawia do odrębnego wykonania,

III. na podstawie art. 71 § 2 kk skraca orzeczoną karę łączną pozbawienia wolności o okres 1 (jednego) dnia odpowiadający połowie liczby uiszczonych stawek dziennych grzywny w sprawie sygn. VII K 288/14,

IV. na podstawie art. 63 § 1 kk na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności zalicza skazanemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie sygn. VII K 288/14 od dnia 17.08.2014 r. do dnia 8.12.2014 r. oraz okres kary odbytej dotychczas w tej sprawie,

V. na podstawie art. 572 kpk umarza postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego w sprawach Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim Zamiejscowego VII Wydziału Karnego w Hajnówce sygn. VII K 101/14,

VI. zwalnia skazanego od kosztów sądowych, przejmując je na rachunek Skarbu Państwa.

Sygn. akt VII K 41/17

UZASADNIENIE

Na podstawie całokształtu materiału dowodowego Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Na skutek zawiadomienia z Aresztu Śledczego w Hajnówce z urzędu wszczęto postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego wobec skazanego B. G. obejmującego wyroki Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim Zamiejscowego VII Wydziału Karnego w Hajnówce z dnia 17.06.2014 r. w sprawie sygn. VII K 101/14, z dnia 15.04.2015 r. w sprawie sygn. VII K 288/14 i z dnia 7.02.2017 r. w sprawie sygn. VII K 246/16.

W oparciu o załączone akta poszczególnych spraw oraz kartę karną ustalono, że B. G. został skazany następującymi wyrokami Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim Zamiejscowego VII Wydziału Karnego w Hajnówce:

1) z dnia 17.06.2014 r. w sprawie sygn. akt VII K 101/14 za czyn popełniony w okresie od dnia 1.01.2013 r. do dnia 16.01.2014 r. z art. 190 a § 1 kk w zb. z art. 190 § 1 kk na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 2 lata,

- w okresie próby skazanego oddano pod dozór kuratora i zobowiązano do powstrzymania się od nadużywania alkoholu,

- postanowieniem z dnia 13.11.2015 r. zarządzono wykonanie kary,

- dnia 3.03.2017 r. wykonano karę pozbawienia wolności.

2) z dnia 15.04.2015 r. w sprawie sygn. VII K 288/14 za czyn popełniony w dniu 17.08.2014 r. z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 163 § 1 pkt. 3 kk na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 5 lat,

- w okresie próby skazanego oddano pod dozór kuratora i zobowiązano do powstrzymania się od nadużywania alkoholu,

- na podstawie art. 71 § 1 kk orzeczono grzywnę w wymiarze 230 stawek dziennych po 10 zł każda,

- na podstawie art. 63 § 1 kk na poczet kary grzywny zaliczono okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 17.08.2014 r. do dnia 8.12.2014 r.,

- postanowieniem z dnia 28.06.2016 r. zarządzono wykonanie kary,

3) z dnia 7.02.2017 r. w sprawie sygn. VII K 246/16 za czyn popełniony w dniu 15.06.2016 r. z art. 190 § 1 kk w zb. z art. 226 § 1 kk w zw. z art. 231 a kk w zw. z art. 12 kk na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Kara z wyroku sygn. VII K 101/14 została wykonana w całości w dniu 3.03.2017 r. W chwili obecnej skazany odbywa karę 2 lat pozbawienia wolności z wyroku sygn. VII K 288/14. Do odbycia pozostaje kara 6 miesięcy pozbawienia wolności z wyroku sygn. VII K 246/16. Koniec kar przypada na dzień 7.05.2019 r.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: odpisów wyroków wraz z danymi wykonaniu kar w sprawach jednostkowych, opinii o skazanym, informacji o pobytach i orzeczeniach oraz pozostałych dowodów zgromadzonych w sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 569 § 1 kpk przesłanką do wydania wyroku łącznego jest zajście warunków do orzeczenia kary łącznej w stosunku do osoby prawomocnie skazanej lub wobec której orzeczono karę łączną wyrokami różnych sądów.

Przed przejściem do rozważań szczegółowych należało poczynić uwagę dotyczącą stanu prawnego będącego podstawą orzekania w niniejszej sprawie. Wiązało się to ze zmianami wprowadzonymi w instytucji kary łącznej przez ustawę z dnia 20.05.2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2015 r. poz. 396), skutkiem których regulacja ta była odmienna od obowiązującej w dacie popełnienia przez skazanego części przestępstw. Nowelizacja wprowadziła ponadto odmienne od dotychczasowych zasady kształtowania kary łącznej.

Zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy zmieniającej, przepisów dotyczących kary łącznej w nowym brzmieniu co do zasady nie stosuje się do kar prawomocnie orzeczonych przed dniem jej wejścia w życie. Wprowadzono jednak wyjątek dotyczący sytuacji, gdy potrzeba orzeczenia kary łącznej wynika z faktu prawomocnego skazania już po dniu wejścia w życie ustawy. Wówczas zastosowanie znajdują przepisy w brzmieniu nadanym nową ustawą, także do kar orzeczonych przed jej wejściem w życie. Powołany przepis wprowadza unormowanie szczególne w stosunku do zasady wyrażonej w art. 4 § 1 kk, stanowiące odstępstwo od jej stosowania. Wyraża się ono w tym, że w rozważanym zakresie (ale tylko w nim) wyłącza się stosowanie ustawy nowej do kar prawomocnie orzeczonych przed dniem jej wejścia w życie, z tym że to wyłączenie nie dotyczy wypadków, w których zachodzi potrzeba orzeczenia kary łącznej w związku z prawomocnym skazaniem już po tym dniu. W takim zakresie przepis ten wyłącza stosowanie art. 4 § 1 kk (por. orz. SN z dnia 27.01.2017 r. sygn. V KK 315/16). Krótko mówiąc, jeżeli wobec osoby skazanej wyrokami różnych sądów zapadł choćby jeszcze jeden wyrok, który uprawomocnił się już po dniu 1.07.2015 r., zastosowanie do wyroku łącznego będą miały przepisy nowe.

Wyrok Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim Zamiejscowego VII Wydziału Karnego w Hajnówce z dnia 7.02.2017 r. w sprawie sygn. VII K 246/16 uprawomocnił się w dniu 14.02.2017 r., a więc po dniu wejścia w życie ustawy zmieniającej, co w świetle przytoczonych regulacji intertemporalnych skutkowało koniecznością posługiwania się w tej sprawie przepisami ustawy nowej.

I tak, zgodnie z art. 85 § 1-3 kk, jeżeli sprawca popełnił dwa lub więcej przestępstw i wymierzono za nie kary tego samego rodzaju albo inne podlegające łączeniu, sąd orzeka karę łączną. Podstawą kary łącznej są wymierzone i podlegające wykonaniu w całości lub w części kary lub kary łączne za popełnione przestępstwa. Jeżeli jednak po rozpoczęciu, a przed zakończeniem wykonywania kary lub kary łącznej sprawca popełnił przestępstwo, za które

orzeczone karę tego samego rodzaju lub inną podlegającą łączeniu, orzeczona kara nie podlega łączeniu z karą odbywaną w czasie popełnienia czynu.

Uwagę zwrócić tu należy na zastrzeżenie, że łączeniu podlegać mogą jedynie kary „podlegające wykonaniu”. Wykluczeniu ulegają zatem kary w całości wykonane, jak również kary uznane za wykonane. Nowelizacją z 20.02.2015 r. uchylono art. 92 kk stanowiący, że: "Wydaniu wyroku łącznego nie stoi na przeszkodzie, że poszczególne kary wymierzone za należące do ciągu przestępstw lub zbiegające się przestępstwa zostały już w całości albo w części wykonane". Wskazuje to na zmianę przyjętej reguły. Jeżeli zatem wobec skazanego zostały wykonane wszystkie orzeczone względem niego kary, ewentualnie wykonaniu podlega tylko jedna kara, to brak jest możliwości wydania wyroku łącznego, który karą łączną obejmowałby kary w całości już wykonane (tak: red. prof. dr hab. Michał Królikowski, prof. dr hab. Robert Zawłocki w: Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do artykułów 1–116, Wyd. 4, Warszawa 2017).

W tej sprawie, w dacie orzekania wykonywane były dwie kary orzeczone wyrokami o sygn. VII K 288/14 (2 lata pozb. woln.) i sygn. VII K 246/16 (6 miesięcy pozb. woln.). Tylko zatem te kary mogły podlegać łączeniu. Kara orzeczona wyrokiem sygn. VII K 101/14 została bowiem w całości wykonana w dniu 3.03.2017 r.

Zgodnie z art. 86 § 1 kk karę łączną wymierza się w granicach od najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy. Art. 85 a kk nakazuje, aby brać przy tym pod uwagę przede wszystkim cele zapobiegawcze i wychowawcze, które kara ma osiągnąć w stosunku do skazanego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa.

Przy orzekaniu kary łącznej mogą mieć w związku z tym zastosowanie różne systemy: system kumulacji, polegający na podsumowaniu (skumulowaniu) kar wymierzonych za zbiegające się przestępstwa; system absorpcji (pochlania), według którego najsurowsza z kar wymierzonych staje się karą łączną; system redukcji, w którym karę wynikającą z sumy kar jednostkowych obniża się (redukuje) według przyjętego kryterium (np. ustawodawczej górnej granicy danego rodzaju kary, przyjętej zasady nadzwyczajnego zaostrzenia), wreszcie system asperacji (podwyższenia), w którym najwyższa kara jednostkowa podlega zaostrzeniu w przyjęty przez ustawodawcę sposób. Należy podkreślić, że polski ustawodawca uwzględnia elementy wszelkich tych systemów, przyjmując system mieszany.

Kara łączna wymierzana w ramach wyroku łącznego ma stanowić swoiste podsumowanie przestępczej działalności skazanego, który poddany był osądowi w różnych, toczących się niezależnie od siebie postępowaniach. Z tego względu na wymiar kary łącznej nie ma wpływu ani stopień zawinienia z jego funkcją limitującą, ani stopień społecznej szkodliwości poszczególnych przestępstw. Decydujące znaczenie ma zaś względem na prewencyjne oddziaływanie kary, w znaczeniu prewencji indywidualnej i ogólnej, oraz charakter związku zachodzącego pomiędzy pozostającymi w zbiegu przestępstwami. Wymierzając karę łączną sąd powinien rozważyć przede wszystkim, czy pomiędzy poszczególnymi czynami, za które wymierzono kary, istnieje ścisły związek podmiotowy lub przedmiotowy, czy też związek ten jest dość odległy lub w ogóle go brak (por. orz. SN z dnia 15.05.1990 r., sygn. IV KR 80/90). Charakter więzi zachodzących między pozostającymi w realnym zbiegu przestępstwami, objawiającej się bliskością (zwartością) czasową, ale i popełnieniem czynów powiązanych ze sobą wspólnym zamiarem czy ciągiem działań sprawcy sprawia, że przy tego typu sytuacjach zaciera się indywidualny charakter poszczególnych przestępstw, a ponownej oceny wymaga całe zjawisko, na które złożyły się wszystkie przypisane czyny (por. orz. SA w Gdańsku z dnia 5.11.1998 r., sygn. II Aka 260/98).

Nie istnieje przy tym jakikolwiek nakaz kierowania się wyłącznie dyrektywą absorpcji w odniesieniu do każdego skazanego. Przy wymierzaniu kary łącznej zastosowanie zasady pełnej absorpcji nie jest więc żadnym obowiązkiem sądu orzekającego czy też punktem wyjścia przy dokonywaniu prawidłowej oceny wymiaru kary łącznej. Jest przy tym oczywiste, że orzeczenie kary łącznej nie musi przynosić skazanemu korzyści, to jest orzeczenia kary łącznej w wymiarze niższym od arytmetycznej sumy poszczególnych kar. Stąd zastosowanie którejkolwiek z zasad: absorpcji, asperacji czy kumulacji przy orzekaniu tak kary łącznej, jak i wydawaniu wyroku łącznego uwarunkowane jest przede wszystkim relacjami zachodzącymi pomiędzy prawomocnie osądzonymi czynami, objętymi tymże skazaniem.

Relacje te sprowadzają się do określenia, jak bliski związek przedmiotowo-podmiotowy łączy te czyny oraz w jakich odstępach czasu zostały one popełnione. Im bliższe są te relacje, tym bardziej wyrok łączny powinien być zbliżony do dopuszczalnego minimum, uwarunkowanego wysokością kar orzeczonych za przestępstwa objęte tym wyrokiem (por. orz. SN z dnia 23.03.2016 r. sygn. IV KK 70/16).

Jakkolwiek przy orzekaniu kary łącznej możliwe jest zastosowanie zarówno zasady pełnej absorpcji, jak i zasady pełnej kumulacji, to jednak należy pamiętać, że zastosowanie każdej z tych zasad jest rozstrzygnięciem skrajnym, które może być stosowane wyjątkowo i wymaga wnikliwego umotywowania w uzasadnieniu wyroku (por. orz. SN z dnia 2.12.1975 r., sygn. Rw 628/75).

Całkowitą absorpcję można w szczególności zastosować albo wtedy, gdy wszystkie czyny wykazują bardzo bliską więź podmiotową i przedmiotową, albo orzeczone za niektóre z czynów kary są tak minimalne, że w żadnym stopniu nie mogłyby rzutować na karę łączną, albo też istnieją jakieś inne szczególne okoliczności dotyczące osoby skazanego. Przeciwno oparciu wymiaru kary łącznej na dyrektywie absorpcji przemawiać może z kolei fakt naruszenia przez sprawcę różnych dóbr prawnych, np. życia i zdrowia oraz mienia przez zachowania podjęte w różnym miejscu i czasie w stosunku do różnych osób pokrzywdzonych (por. orz. SN z dnia 23.06.1987 r., sygn. IV KR 55/86).

Przenosząc powyższe regulacje na grunt niniejszej sprawy stwierdzić w pierwszej kolejności należało, że kara łączna mogła zostać orzeczona w wymiarze od 2 lat do 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. W ocenie Sądu brak było podstaw do zastosowania systemu pełnej absorpcji, a najwłaściwszym rozwiązaniem było przyjęcie pośredniego systemu asperacji.

Do wniosków takich prowadziło przede wszystkim porównanie pozostających w zbiegu realnym przestępstw pod kątem łączących je relacji podmiotowo – przedmiotowych, a te trudno było określić jako szczególnie bliskie. I tak, pierwsze przestępstwo (sygn. VII K 288/14) dotyczyło usiłowania spowodowania zdarzenia zagrażającego życiu i zdrowiu wielu osób oraz mieniu wielkich rozmiarów, drugie natomiast (sygn. VII K 246/16) polegało na kierowaniu gróźb wobec sprawującego dozór nad skazanym kuratora sądowego. Związek obu przestępstw był zatem tylko tego rodzaju, że drugie z nich było konsekwencją dozoru sprawowanego w związku ze skazaniem za pierwsze przestępstwo. Zarówno motywacja oraz narażone dobra prawne były natomiast diametralnie różne. Istotnym spoiwem nie były także okoliczności przedmiotowe, odnoszące się do czasu i miejsca popełnienia przestępstw.

Poza tym nie zachodziła sytuacja, aby szkodliwość społeczna któregośkolwiek z tych czynów wyraźnie dominowała nad szkodliwością drugiego, tak aby mogło to prowadzić do całkowitego jej pominięcia przy wymiarze kary łącznej. Każde z analizowanych przestępstw niosło ze sobą swój ładunek społecznej szkodliwości, a to z kolei również stało na przeszkodzie zasadzie absorpcji. Przyjęcie w tych okolicznościach tego właśnie systemu kłóciłoby się z elementarnym poczuciem sprawiedliwości i prowadziło de facto do bezkarności za jedno z popełnionych przestępstw.

Pamiętać poza tym należało, że drugie przestępstwo zostało popełnione w związku z okresem próby udzielonym skazanemu w wyroku sygn. VII K 288/14 i było skierowane przeciwko osobie sprawującego nad nim dozór kuratora sądowego. Orzekając o warunkowym zawieszeniu wykonania kary, skazanemu dano szansę, stawiając wobec niego pozytywną prognozę kryminologiczną. Innymi słowy, uznano, że cele kary zostaną osiągnięte pomimo, że kara nie zostanie wykonana. Nadzór nad realizacją tej prognozy i przebiegiem okresu próby sprawować miał właśnie kurator sądowy, który stał się obiektem agresji werbalnej skazanego. Postawa taka dowodziła zdaniem Sądu potrzeby położenia znacznie większego nacisku na zapobiegawcze i wychowawcze cele kary łącznej, aniżeli prognozowano to w przeszłości.

Decydując o karze łącznej wzięto także pod uwagę opinię z Aresztu Śledczego w Hajnówce na temat zachowania skazanego w warunkach izolacji więziennej, która była dosyć przeciętna. Wprawdzie skazany krytycznie wypowiada się na temat popełnionych przestępstw, to jednak w początkowym okresie izolacji jego zachowanie nie było prawidłowe, był dwukrotnie karany dyscyplinarnie. Skazany prezentuje postawę bierną, nie wyraził zgody na opracowanie względem niego programu indywidualnego oddziaływania, nie jest zainteresowany podjęciem pracy. Pozytywnie

wyróżniała się aktywność w uczestnictwie w programach korekcyjno – edukacyjnych i deklaracja uczestnictwa w terapii uzależnienia od alkoholu.

Biorąc powyższe pod uwagę, adekwatna zdaniem Sądu była kara łączna 2 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności. Kara w tym wymiarze w sposób najwłaściwszy przyczyni się do realizacji przytoczonych wcześniej dyrektyw wymiaru kary łącznej oraz celów w zakresie prewencji ogólnej i indywidualnej. Wziąć pod uwagę należało znaczną dysproporcję orzeczonych kar, z których jedna (najsurowsza) jest czterokrotnie dłuższa od drugiej. Dlatego też uznać należało, że już kara 2 lat pozbawienia wolności, będąca minimalną podstawą wymiaru kary łącznej, pozwoli w znacznej mierze zrealizować cele kary, zaś dodatkowe 3 miesiące pozbawienia wolności we właściwy sposób będą uwzględniały przestępstwo popełnione w sprawie sygn. VII K 246/16.

W pozostałym zakresie wyroki podlegające łączeniu pozostawiono do odrębnego wykonania.

Na podstawie art. 71 § 2 kk należało skrócić orzeczoną karę łączną pozbawienia wolności o okres 1 (jednego) dnia odpowiadający połowie liczby uiszczonych stawek dziennych grzywny w sprawie sygn. VII K 288/14.

Na podstawie art. 63 § 1 kk na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności zaliczono skazanemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie sygn. VII K 288/14 od dnia 17.08.2014 r. do dnia 8.12.2014 r. oraz okres kary odbytej dotychczas w tej sprawie.

Z uwagi na brak warunków do wydania wyroku łącznego postępowanie w sprawach Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim Zamiejscowego VII Wydziału Karnego w Hajnówce sygn. VII K 101/14 na podstawie art. 572 kpk umorzono.

W postępowaniu o wydanie wyroku łącznego nie mógł zostać uwzględniony postulat skazanego o zawieszenie wykonania pozostałej do odbycia kary. Powoływane przez niego względy zdrowotne, uniemożliwiające dalsze wykonywanie kary, mogą być rozpatrywane jedynie przez pryzmat udzielenia przerwy w odbywaniu kary. Z kolei zapewnienia o pełnej resocjalizacji będą mogły służyć uzasadnieniu wniosku o warunkowe przedterminowe zwolnienie z reszty kary.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 624 § 1 kpk.